

ПРОГРАМА – ЗАКОН І ДОРОГОВКАЗ

Майя РУДЕНКО

15 грудня 2009 року виповнилося 9 років з дня остаточної зупинки третього енергоблоку – останнього з тих, що діяли на Чорнобильській АЕС. Відтак підприємство перейшло до етапу припинення експлуатації та підготовки до зняття з експлуатації. Але лише 15 січня 2009 року був підписаний Закон України "Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему". Закон набув чинності 1 січня 2010 року

Зокрема, Програма визначає основні напрями робіт по зняттю з експлуатації Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему, орієнтовні обсяги фінансування, організаційні й технічні завдання, а також першочергові заходи, які необхідно здійснити до 2012 року. Крім того, в Програмі визначені перелік об'єктів, що знаходяться на промисловому майданчику ЧАЕС та підлягають зняттю з експлуатації.

Мета програми – забезпечення реалізації державної політики відносно: підготовки до зняття і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему; забезпечення захисту персоналу, населення й навколишнього середовища від іонізуючого випромінювання.

Діяльність по зняттю з експлуатації ЧАЕС передбачається здійснювати в рамках наступних етапів:

1) припинення експлуатації – поточний етап, під час якого розв'язується головне виробниче завдання, що визначає тривалість етапу, – видалення ядерного палива з блоків. (Планований термін завершення – не раніше 2012 р.);

2) проведення консервації реакторів і найбільш радіаційно забруднених систем. (Орієнтовний термін – до 2022 р.);

3) витримка законсервованого устаткування з метою природного зниження радіоактивного випромінювання до прийняттого рівня – з 2022 до 2045 р.;

4) демонтаж законсервованого устаткування та очищення майданчика з метою максимального зняття обмежень і регуляторного контролю – з 2046 до 2064 р.

Головною метою першочергових заходів на даному етапі є припинення експлуатації першого, другого й третього енергоблоків Чорнобильської АЕС.

В рамках робіт із перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему Програмою передбачається:

- зменшення ризиків впливу іонізуючого випромінювання;

- створення додаткових захисних бар'єрів;

- видобування з об'єкта "Укриття" паливно-вмісних матеріалів, високоактивних і довгоживучих радіоактивних відходів, переведення їх у безпечний стан, проміжне контрольоване зберігання й поховання в глибинних сховищах (стабільних геологічних формаціях) у випадку, якщо до початку їх витягання (орієнтовно 30-50 років) не буде запропонований альтернативний спосіб забезпечення безпеки збереження матеріалів в об'єкті "Укриття".

Основні завдання на найближчі декілька років:

- підтримка в безпечному стані першого, другого, третього блоків та існуючого сховища відпрацьованого ядерного палива;

- створення на промисловому майданчику ЧАЕС інфраструктури для поводження з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами;

- звільнення блоків від ядерного палива.

Завершення будівництва і введення в експлуатацію:

- другого сховища відпрацьованого ядерного палива;

- заводу по переробці рідких радіоак-

тивних відходів;

- промислового комплексу по поводженню з твердими радіоактивними відходами.

Розробка і затвердження проектів:

- остаточного закриття і консервації першого, другого й третього блоків;

- реконструкції транспортно-технологічної частини СВЯП-1;

- поводження з пошкодженим ядерним паливом;

- виведення з експлуатації ставка охолоджувача;

- модернізації об'єктів інфраструктури;

- виведення з експлуатації й частковий демонтаж окремих систем і елементів блоків;

- здійснення організаційно-технічних заходів щодо управління, експлуатації, технічного обслуговування, ремонту систем, які працюватимуть надалі, і забезпечення контролю за безпекою.

Перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему, згідно з Програмою, повинно здійснюватися шляхом послідовної розробки і здійснення заходів, з яких на період до 2013 року передбачається:

- підтримка об'єкта в безпечному стані;

- розробка й затвердження нормативної та проектної документації щодо перетворення його в екологічно безпечну систему;

- створення необхідної інфраструктури для здійснення діяльності по стабілізації об'єкта, будівництва, введення в експлуатацію і експлуатації нового конфайнменту;

- стабілізація, підвищення експлуатаційної надійності й довговічності конструкцій і систем, які забезпечують контроль показників безпеки.

Окрім перерахованого, Програмою передбачена – організація науково-технічного супроводу робіт по зняттю ЧАЕС з експлуатації і перетворенню об'єкта "Укриття", інформаційний супровід, комплекс заходів по соціальному захисту персоналу ДСП ЧАЕС і жителів міста Славутич.

У частині зняття з експлуатації Програмою до 2013 року передбачені до виконання наступні заходи:

- припинення експлуатації першого, другого і третього енергоблоків, роботи з їх остаточного закриття й консервації;

- створення ефективної системи поводження з радіоактивними відходами ЧАЕС;

- завершення будівництва і введення в експлуатацію нового сховища відпрацьованого ядерного палива;

- завершення будівництва і введення в експлуатацію конфайнменту над об'єктом "Укриття";

- удосконалення системи соціальних гарантій працівникам ЧАЕС;

- забезпечення прозорості висвітлення питань, пов'язаних з безпекою діяльності по підготовці до зняття і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС і перетворенням об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему.

Виходячи з поставлених цілей, визначені наступні показники ефективності виконання Програми:

- забезпечення безпеки персоналу, населення й навколишнього середовища;

- своєчасне введення в експлуатацію нового сховища відпрацьованого ядерного палива й об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами;

- своєчасне введення в експлуатацію конфайнменту над об'єктом "Укриття";

- своєчасний початок робіт зі зняття з експлуатації блоків Чорнобильської АЕС.

Фінансування заходів, передбачених в Програмі, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, міжнародної технічної допомоги й добровільних внесків юридичних і фізичних осіб та інших джерел. Загальна сума фінансування робіт за рахунок Держбюджету складає 3535,90 мільйонів гривень (без урахування 2009 року). Об'єм бюджетного фінансування підлягає уточненню в процесі здійснення заходів – залежно від конкретної ситуації на промисловому майданчику ЧАЕС і ходу виконання основних завдань.